

Gerhard Ebeling¹ (narozen 6. 7. 1912 v Berlíně - Steglitz) je významným moderním evangelickým teologem – hermeneutem, jedním z předních zástupců tzv. *teologie slova (Worttheologie)*. Studoval teologii a filosofii na universitách v Marburku u R. Bultmanna a M. Heideggera, v Curychu u E. Brunnera a v Berlíně u N. Hartmanna. Od roku 1939 nějakou dobu působil jako farář Vyznávající církve. Pro toto povolání se připravoval také v letech 1936 –1937 na kazatelském semináři ve Finkenwalde, kde se seznámil s D. Bonhoefferem. Během války pracoval jako pastor Vyznávající církve v Berlíně – Hemsdorfu, posléze jako sanitní voják. Po válce se stal Ebeling, který byl v roce 1938 promován doktorem teologie, vědeckým asistentem u církevního historika H. Rückerta. V roce 1947 se představil akademické veřejnosti jako mladý extraordinarius pro církevní dějiny vstupní přednáškou „Dějiny církve a církevní právo. Vyrovnání s Rodolphem Sohmem“. Pak již střídavě působil na univerzitách v Tübingenu a v Curychu. V roce 1954 ještě v Tübingen vystřídal profesora H. Thielickeho na profesuře pro systematickou teologii. Roku 1956 působil na ordinariátě pro systematickou teologii, dějiny dogmatu a symboliky v Curychu. Zde také roku 1962 založil Institut pro hermeneutickou teologii. V roce 1965 však byl povolán zpět na univerzitu v Tübingenu, na učitelské místo pro systematickou teologii. Roku 1968 se Ebeling vrátil do Curychu, kde vyučoval hermeneutiku a fundamentální teologii. Zde byl roku 1979 emeritován.

Ebeling se řadí do proudu tzv. *dialektické teologie*. Tato byla reakcí a jakýmsi „proti-hnutím“ vůči *liberální teologii*, která se v druhé polovině 19. století definovala jako „exaktní“ věda ve zkoumání Písma na základě tzv. *historicko-kritické metody*. Pokusy historickým výkladem zbavit křesťanství mytické a mytologické dimenze *dialektická teologie* jednoznačně neschvalovala. Naopak usilovala o plnohodnotné zařazení *lidského rozumění* do teologických postupů ve

¹ Při tvorbě tohoto medailonu jsem pracovala s údaji získanými v záhlaví českého vydání Ebelingovy knihy *Podstata křesťanské víry*, c.d. a informacemi na internetové stránce qvoinfo@uni-tuebingen.de.

zkoumání Písma. Tento proud protestantské teologie vycházel z názorů Karla Bartha, uveřejněných především v jeho díle „Römerbrief“ z roku 1919. Ve svém pojetí „krize kazatelny“ upozorňoval Barth na propast mezi domnělým a skutečným zvěstováním evangelia. Podobným směrem se ve svém uvažování nechal vést také Rudolf Bultmann se svou významnou teorií o *demytologizaci* (*Entmythologisierung*) a Dietrich Bonhoeffer, který se pokoušel o tzv. *nenáboženskou interpretaci*. Tedy jedni z těch, kteří měli na Ebelingovo myšlenkové zrání bezprostřední vliv. Ebeling pak spolu s Bultmannovými žáky Ernstem Fuchsem, Ernstem Käsemannem, Herbertem Braunem a dalšími znovu nastolil otázku po historickém Ježíši, v němž viděl především svědka víry a kritérium vši pozdější dogmatické christologie.

Ebelingovy práce věnované moderní hermeneutice usilují o zpřístupnění evangelia tzv. čtvrtému člověku, člověku moderní doby. Jednou ze základních podmínek je přitom nalezení úlohy řeči v lidském poznání a i zařazení člověka do světa kolem nás. Ebelingova teologie slova v sobě spojuje vědomí běžného života dnešního člověka s evangelijní zvěstí. Vyzdvihuje rozumění člověka nad jednoznačně fixované výklady na základě historické metody. Ve sbírce přednášek *Wort und Glaube*, na kterých je zvláště patrná tato snaha, se zabývá problémy častého nesouladu mezi teologií a jejími požadavky a skutečností, nezapomíná ani na nelehkou úlohu teologie v době zvýšeného podílu ateismu v myšlení dnešního světa. Pro něj je proto důležitá obnova uvnitř teologie a církve, které má napomoci právě moderní pojetí úlohy řeči.

Gerhard Ebeling je vynikající a určující postavou evangelické teologie po roce 1945. Jako dlouholetý předsedající evangelicko-teologického fakultního sněmu a jako dřívější vydavatel renomovaného „Časopisu pro teologii a církev“, ale především jako organizátor a vydavatel velkých vědeckých edičních projektů: Výmarského vydání Lutherových spisů a kompletního vydání Schleiermacherových děl Ebeling podstatně přispěl k akademické reputaci evangelické poválečné teologie. Jeho mezinárodní věhlas se

zakládá na mnoha erudovaných vědeckých studiích i monografiích a na schopnosti představit teologické myšlení všeobecně srozumitelnou řečí, aniž by ztratila vědeckou úroveň.

Mnoho z jeho vědeckých publikací bylo přeloženo do cizích jazyků, na příklad „*Das Wesen des christlichen Glaubens*“ (1959), „*Luther. Einführung in das Denken*“ (1964), „*Einführung in theologische Sprachlehre*“ (1971), „*Studium der Theologie. Eine enzyklopädische Orientierung*“ (1975) . K hlavním dílům se vedle jeho obsáhlé sbírky článků „*Wort und Glaube*“ (4 Bände, 1960 - 1995) a studií o Lutherovi „*Lutherstudien*“ (3 Bände 1971 - 1982) počítají tři svazky jeho monumentální „*Dogmatik des christlichen Glaubens*“ (1979). Teprve nedávno předložil svou další obsáhlou lutherovskou studii „*Luthers Seelsorge. Theologie in der Vielfalt der Lebenssituationen an seinen Briefen dargestellt*“ (1997), summu své teologické práce.

Při tvorbě tohoto medailonu jsem pracovala s údaji získanými v záhlaví českého vydání Ebelingovy knihy *Podstata křesťanské víry*, c.d. a informacemi na internetové stránce qvoinfo@uni-tuebingen.de

Magdalena Konečná, PhD